

De implementatie van IFRS in Brazilië en China

De impact van IFRS op de kwaliteit van financiële externe verslaggeving

Naam: Anne den Hartog
Studentnummer: 456596
Datum: 06-08-2019
Begeleider: Drs. R. van der Wal

Het geschrevene in deze scriptie is de opvatting van de auteur en niet noodzakelijk die van Erasmus School of Economics of Erasmus Universiteit Rotterdam.

DE IMPLEMENTATIE VAN IFRS IN BRAZILIË EN CHINA

Abstract

Brazilië heeft in 2010 IFRS in één keer geïmplementeerd. China heeft IFRS echter niet volledig verplicht gesteld en gebruikt haar nationale standaard naast IFRS. In dit onderzoek wordt het effect van de implementatie van IFRS op de kwaliteit van financiële externe verslaggeving in Brazilië en China getest. Het doel is om empirisch bewijs te leveren op basis van onderzoek naar de value relevance. Het onderzoek bestaat uit twee steekproefperioden, een periode voor de implementatie van IFRS en een periode na de implementatie van IFRS. Als data worden data van in totaal 168 beursgenoteerde bedrijven gebruikt over de periode 2007-2017. De empirische resultaten zijn voor beide landen anders. In Brazilië neemt de value relevance van de bookvalue per share af en van de earnings per share toe. Voor China geldt echter het omgekeerde ten opzichte van Brazilië. Dit onderzoek kan op basis van deze resultaten niet stellen dat de kwaliteit van financiële externe verslaggeving is verbeterd.

Keywords: externe verslaggeving, value relevance, IFRS-implementatie, Brazilië, China, IASB.

Inhoudsopgave

Abstract	2
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding van het onderzoek.....	5
1.2 Probleemstelling en doel van het onderzoek.....	6
1.3 Formulering deelvragen.....	8
1.4 Methodologie	8
1.5 Structuur scriptie.....	9
2. Theoretisch raamwerk	10
2.1. Inleiding.....	10
2.2. IFRS in het algemeen.....	10
2.3. Agency theory	13
2.4. Value relevance	16
3. Implementatie van IFRS in Brazilië en China	19
3.1. Inleiding.....	19
3.2. Brazilië.....	19
3.3. China	20
3.4. Conclusie.....	23
4. Methodologie	24
4.1. Inleiding.....	24
4.2. Onderzoeksmethode	24
4.3. Onderzoeksmodel.....	24
4.4. Dataverzameling.....	26
5. Resultaten	27
5.1. Inleiding.....	27
5.2. Brazilië.....	27
5.3. China.....	28
5.4. Conclusie.....	28
5.5. Discussie.....	29
6. Conclusie	30
6.1. Inleiding.....	30

6.2. Samenvatting.....	30
6.3. Conclusie	31
6.4. Tekortkomingen en suggesties voor verder onderzoek.....	32
7. Literatuurlijst	34

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In 2002 heeft de International Accounting Standard Board (IASB) wereldwijd de International Financial Reporting Standards geïntroduceerd. De uitgegeven standaarden werden eerst de International Accounting Standards (IAS) genoemd en werden later consistent opgenomen in IFRS. Landen werden niet verplicht om deze standaarden toe te passen, maar de implementatie van IFRS werd wel aanbevolen door de IASB. De afgelopen jaren is de implementatie van deze standaarden een wereldwijde trend. De landen van de Europese Unie waren één van de eerste landen die in 2005 IFRS implementeerden waarna vele andere landen volgden. De wereldwijde toepassing van IFRS was daarom het afgelopen decennium een centraal onderwerp onder onderzoekers en economen. Volgens de IASB verbetert de overgang van een lokale GAAP naar IFRS de kwaliteit van financiële verslaggeving (IFRS, 2017). De IASB heeft als doel om, voor het algemeen belang, een set hoogwaardige, afdwingbare en wereldwijd aanvaardbare normen voor financiële verslaggeving te ontwikkelen op basis van duidelijk geformuleerde beginselen (IASPlus, 2015). Dit zou moeten leiden tot transparante en vergelijkbare informatie in financiële overzichten. Deze verbeterde financiële rapportages helpen de beleggers en andere kapitaalmarktdeelnemers bij het nemen van economische beslissingen.

Hoewel de implementatie van IFRS binnen de verschillende landen zich gedurende een relatief lange periode heeft voorgedaan, varieerde het implementatieproces per land. In de afgelopen jaren hebben talrijke landen IFRS overgenomen, waaronder Australië, de landen van de Europese Unie, Zuid-Afrika en Brazilië (PWC, 2013). Aangezien de meeste landen hun eigen nationale GAAP hebben aangepast voorafgaand aan de goedkeuring van IFRS, kunnen de effecten van de overgang per land verschillen. Daarom is het van belang om de gevolgen van de invoering van IFRS op de kwaliteit van financiële verslaggeving te begrijpen. Alle vier de BRIC-landen hebben IFRS geïmplementeerd, maar Rusland, India en China hebben een tijdsschema voor de invoering ingesteld. China heeft haar nationale verslaggeving substantieel geconvergeerd met IFRS, maar heeft IFRS nog niet volledig verplicht gesteld (McGregor, 2006). China en India vaardigen de boekhoudnormen dus uit op basis van de IFRS-standaarden, terwijl Brazilië en Rusland IFRS volledig hebben ingevoerd. Brazilië is één van de weinige landen die IFRS in één keer heeft geïmplementeerd. In dit onderzoek ligt de focus op Brazilië en China. China heeft unieke

kenmerken die het onderzoek interessant maken. Volgens het Chinese Minsiterie van Financiën vertegenwoordigden staatsbedrijven tot 2012 38,5% in termen van aantallen en 51,4% in termen van marktwaarde van alle beursgenoteerde bedrijven in China. Daarnaast zou het onderzoeken van de implementatiewerkwijze van IFRS in China kunnen helpen om de informatieasymmetrie tussen China en andere landen te verkleinen. Bovendien kunnen de resultaten ook als referentie dienen voor andere opkomende economieën, zoals de andere BRIC-landen.

In dit onderzoek wordt gekeken naar de landen Brazilië en China, twee van de vier BRIC-landen. In 2001 werden deze landen door Goldman Sachs benoemd als de vier snelstgroeiende en opkomende markten. Volgens Goldman Sachs zullen deze markten naar verwachting in 2050 de op dit moment grootste en rijkste landen ter wereld ontgroeien. Opkomende landen kunnen worden gedefinieerd als markten met een hoog verwacht rendement, een hoge volatiliteit en vooral landen die zeer lage correlaties hebben met de aandelenmarkten van ontwikkelde landen (Campbell, 1995). Ondanks het feit dat de BRIC-landen op economisch gebied belangrijke spelers zijn geworden, zijn deze landen niet meer de enige opkomende markten. De afgelopen tien jaar hebben verschillende ontwikkelingslanden zich ongekend snel uitgebreid (Mpoyi, 2012). Een daling van de groeicijfers binnen de BRIC-landen is mogelijk al begonnen. The Wall Street Journal (Back, 2011) en de Associated Press (McDonald, 2011) hebben gemeld dat de economische groei in China in het derde kwartaal van 2011 is afgenomen tot 9,1% ten opzichte van 9,5% in het tweede kwartaal en 10,3% in 2010. Een groeipercentage van 9,1% is nog steeds robuust en de economische macht zal uiteindelijk nog steeds van west naar oost verschuiven (Mpoyi, 2012).

1.2 Probleemstelling en doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om de impact van IFRS te onderzoeken in Brazilië en China. Deze studie zal zich richten op deze twee landen door de value relevance te meten in de periode voor en na de implementatie van IFRS. In eerdere onderzoeken naar het effect van de implementatie van IFRS werd er nauwelijks gekeken naar de landen Brazilië en China. Dit onderzoek draagt bij aan de inzichten die op dit moment bestaan op basis van onderzoek in andere landen. Wat betreft de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek, hebben boekhoudschandalen als Enron a A-hold geleid tot een toenemende

publieke belangstelling naar de kwaliteit van externe verslaggeving (Blom, 2009). Jaarrekeningen worden gebruikt door de aandeelhouders van bedrijven om beleggingsbeslissingen te nemen en deze schandalen kunnen hen een aanzienlijk verlies opleveren (Blom, 2009). Uit onderzoek blijkt dat IFRS in meer dan 140 landen heeft geleid tot een betere kwaliteit, vergelijkbaarheid en geloofwaardigheid van financiële verslaggeving (Mohammadrezaei et al., 2013; Lee and Fargher, 2010; Barth et al., 2008; Daske et al., 2008). Desalniettemin zijn er na de implementatie van IFRS klachten naar voren gekomen omtrent de transparantie en de vergelijkbaarheid (Blom, 2009). In andere onderzoeken kwam naar voren dat de implementatie van IFRS alleen niet de oplossing kan zijn voor het verbeteren van de kwaliteit van financiële verslaggeving (Larson & Street, 2004). Bloom et al. (1998) en Naciri et al. (2001) concludeerden dat landspecifieke kenmerken van invloed kunnen zijn op de verslaggeving. Bovendien suggereerden sommige onderzoeken dat de aard van IFRS een negatieve invloed kan hebben op de kwaliteit van financiële informatie in specifieke landen (Omrod & Taylor, 2004). Hong (2008) en Chand et al. (2005) meldden dat het op principes gebaseerde karakter van IFRS grote ruimtes creëert voor winstmanagement.

Wat betreft de wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek, hebben de gevolgen van de overgang van een binnenlandse algemeen aanvaarde standaard (GAAP) naar IFRS de afgelopen jaren centraal gestaan voor onderzoek. De effecten van de overgang kunnen per land verschillen. Daarom is de noodzaak om de gevolgen van de implementatie van IFRS op kwaliteit van externe verslaggeving te begrijpen van groot belang voor zowel kapitaalmarktdeelnemers als belanghebbenden van de onderneming. Aangezien Brazilië en China beide IFRS op een andere manier hebben geïmplementeerd, wordt elk type implementatie onderzocht. Er zijn al verschillende onderzoeken gedaan naar de economische effecten van IFRS (Ahmed et al., 2013; Barth et al., 2008; Daske et al., 2008). De onderzoeken naar IFRS die de afgelopen jaren zijn gedaan, hebben vooral betrekking op de invloed in ontwikkelde landen en op de harmonisatie van IFRS met de nationale wetgeving. Er is weinig aandacht besteed aan de opkomende economieën. Larson (1993) stelde bijvoorbeeld dat de implementatie van IFRS kan bijdragen aan de economische groei als er rekening wordt gehouden met de lokale milieuomstandigheden. Dit onderzoek is relevant omdat er voor zover mij bekend nog niet eerder een vergelijking is

gedaan naar de kwaliteit van verslaggeving na de implementatie van IFRS binnen de BRIC-landen. Dit onderzoek beantwoordt de volgende onderzoeksvraag:

Verbetert de implementatie van IFRS de kwaliteit van financiële verslaggeving in Brazilië en China?

De reikwijdte van dit onderzoek ligt rond de invoering van IFRS in Brazilië en China. De vergelijking tussen deze twee landen zal het mogelijk maken de overeenkomsten en verschillen tussen elk land te observeren. Een antwoord op de onderzoeksvraag kan bijdragen aan de lopende discussie of IASB erin is geslaagd om haar doelstelling van kwaliteitsverbetering van de financiële verslaggeving te behalen door de implementatie van IFRS.

1.3 Formulering van deelvragen

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een reeks deelvragen geformuleerd:

1. *Wat is IFRS en hoe wordt de kwaliteit van financiële verslaggeving gemeten?*
2. *Wat waren de boekhoudstandaarden in Brazilië en China voor de invoering van IFRS?*
3. *Wat concludeert voorafgaand onderzoek over de impact van de invoering van IFRS op de kwaliteit van financiële verslaggeving?*
4. *Wat is het effect van IFRS op de value relevance?*

1.4 Methodologie

Dit onderzoek met de bijbehorende hoofd- en deelvragen wordt in twee delen beantwoord. De eerste drie deelvragen worden beantwoord door middel van een literatuuronderzoek. Daarnaast geven de eerste hoofdstukken de benodigde informatie om uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Het tweede deel bevat een dataonderzoek naar de value relevance om de kwaliteit van financiële verslaggeving te meten. Voor het dataonderzoek wordt gebruik gemaakt van data over de beursgenoteerde bedrijven in Brazilië en en China. De value relevance is van belang voor alle betrokken partijen die financiële overzichten faciliteren, voorbereiden, controleren en gebruiken. De value relevance van financiële gegevens impliceert dat er een verband bestaat tussen de ontwikkeling van aandelenprijzen en de financiële informatie die wordt

verstrekt in de jaarrekeningen. Volgens Camfferman (2004) zijn er twee brede interpretaties van deze relatie mogelijk, die in dit onderzoek worden onderzocht.

Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van data afkomstig van de Excel Datastream over een tijdsperiode van 10 jaar (2007-2017). Door middel van een dummyvariabele worden de periodes voor en na de implementatie van IFRS vergeleken. In Brazilië is IFRS in 2010 geïmplementeerd. In China is IFRS geleidelijk ingevoerd, maar in 2012 werd de samenvoeging van IFRS en de nationale GAAP bereikt. Daarom wordt in dit onderzoek uitgegaan van een implementatie in 2012.

1.5 Structuur scriptie

Ten eerste worden de basisprincipes van IFRS en theoriën die het gebruik van de standaarden kunnen verklaren onder de loep genomen. Daarna wordt besproken hoe de value relevance gebruikt wordt om de kwaliteit van de financiële verslaggeving te meten en welke conclusies er kunnen worden getrokken op basis van eerdere onderzoeken. Vervolgens worden de data beschreven en het empirisch model toegelicht. Daaropvolgend worden de resultaten uitgewerkt en wordt een conclusie getrokken.

2. Theoretisch raamwerk

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een weergave van de benodigde informatie om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. In hoofdstuk twee worden de belangrijke begrippen value relevance en agency theory uitgewerkt. In de tweede paragraaf zullen de basisprincipes van IFRS worden uitgewerkt.

2.2 IFRS in het algemeen

'International Financial Reporting Standards (IFRS) are accounting rules (standards) issued by the International Accounting Standard Board, an independent organization based in London, UK (Ball, 2005).'

d

Tussen 1973 en 2000 werden internationale normen uitgevaardigd door het International Accounting Standards Committee (IASC), een orgaan dat in 1973 werd opgericht door de professionele accountantsorganisaties uit verschillende landen (Ball, 2006). De oprichting van het IASC kwam voort uit de vraag naar internationale afspraken over financiële externe verslaggeving. De door de IASC uitgegeven standaarden, werden International Accounting Standards (IAS) genoemd. In 2001 werd het IASC overgenomen door het International Accounting Standards Board (IASB). De belangrijkste reden voor deze overname was het garanderen van de onafhankelijkheid van het IASB. In tegenstelling tot het IASC is het IASB dus een onafhankelijker partij en wordt het beter gefinancierd. Het IASB heeft nu de verantwoordelijkheid voor het beheren van de IAS- en IFRS-standaarden. Sinds de vervanging van het IASC, heeft het IASB enkele wijzigingen doorgevoerd door een deel van de IAS te vervangen door nieuwe IFRS-standaarden. Momenteel beschikt het IASB over 14 bestuursleden, die worden gekozen voor een periode van 5 jaar. Het international Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) is een commissie die het IASB ondersteunt en adviseert. Naast de adviserende rol, heeft het IFRIC ook nog een actieve rol in het uniformeren van de nationale en internationale standaarden.

Zoals eerder vermeld in de inleiding, is het doel van de IFRS-standaarden dat ze van toepassing zijn op de financiële verslagen van beursgenoteerde bedrijven over de hele wereld (Ball, 2006). Een beursgenoteerd bedrijf is een bedrijf dat minstens bij één

effectenbeurs genoteerd is waar haar aandelen of andere effecten worden verhandeld (Picker et al., 2013). De IFRS-standaarden zijn uniforme standaarden, dus ze zijn van toepassing op alle openbare bedrijven. Volgens Ball (2005) zijn er minstens drie grote voordelen van uniforme normen. Een belangrijk voordeel is dat de uniforme normen maar één keer hoeven te worden uitgevonden. Deze regels zijn 'publieke goederen', wat betekent dat elk bedrijf de regels kan gebruiken. Een ander belangrijk voordeel is dat het informatieve externaliteiten elimineert, die voortkomen uit een gebrek aan vergelijkbaarheid. Als bedrijven of landen verschillende boekhoudnormen gebruiken, kunnen zij kosten opleggen bij andere bedrijven of landen vanwege een gebrek aan vergelijkbaarheid.

Alle landen van de Europese Unie en bijna honderd andere landen over de hele wereld vereisen of staan het gebruik van IFRS toe. Door gebruik te maken van IFRS, hoopt het IASB de verschillen in standaarden voor jaarrekeningen van beursgenoteerde bedrijven tussen verschillende landen te minimaliseren. IFRS is echter principle-based, wat inhoudt dat er richtlijnen zijn gegeven voor de externe verslaggeving in plaats van strikte regels (Picker et al., 2013). Een aantal nationale standaarden, zoals US GAAP, zijn rule-based. Rule-based houdt in dat er strikte regels en grenzen zijn gegeven. Principle-based standaarden kunnen echter resulteren in situaties waarin soortgelijke gebeurtenissen leiden tot verschillende interpretaties. Dit kan dus juist ten koste gaan van de vergelijkbaarheid, terwijl de vergelijkbaarheid van financiële verslagen belangrijk is voor diverse gebruikers. Aan de andere kant is een principle-based benadering flexibeler en makkelijker toe te passen op verschillende soorten situaties (Benston, Bromwich & Wagenhofer, 2008). De invoering van de IFRS-normen leidt ook tot verschillende economische gevolgen. Zeff (1978) definieert economische gevolgen als de impact van financiële rapporten op het besluitvormingsgedrag van bedrijven, overheden, vakbonden, investeerders en crediteuren. Tang (1994) concludeert dat de introductie van internationale normen economische gevolgen zou kunnen hebben, omdat bedrijven hun gedrag zullen aanpassen om de winst te optimaliseren binnen de richtlijnen. Winstmaximalisatie is niet meer aan de orde door onder andere de impact van duurzaamheidspraktijken. Volgens Du, Pan en Zuo (2013) verhogen duurzaamheidspraktijken de bedrijfskosten en beïnvloeden daarmee de winstgevendheid van een bedrijf. Aan de andere kant komt er vanuit de maatschappij steeds

meer vraag naar duurzaamheidspraktijken door een bedrijf. Leaders van grote bedrijven staan steeds vaker voor de uitdaging om organisaties te beheren die voldoen aan de verwachtingen van een breed scala aan belanghebbenden. Als gevolg hiervan is duurzaamheid tegenwoordig een essentieel ingrediënt voor het succes van een bedrijf op de lange termijn (Jang, 2010; Epstein & Buhovac, 2014).

De overgang van een nationale boekhoudstandaard naar IFRS is dus een overgang van op regels gebaseerde normen naar op beginselen gebaseerde normen (Van Beest, 2011). In zijn paper omschrijft Van Beest (2011) een principle als een algemene verklaring die zowel de waarheid als de rechtvaardigheid wil verbeteren. Principle-based normen worden weergegeven in het Conceptual Framework. Principle-based normen omvatten een essentieel concept dat 'substance over form' wordt genoemd. Dit concept suggereert dat een afwijking van de juridische vorm is toegestaan, zolang dit resulteert in een betere weergave van de financiële gegevens met betrekking tot de onderliggende economische situatie van het bedrijf (Psaros & Trotman, 2004). De verschuiving van rule-based standaarden naar principle-based standaarden geeft meer ruimte voor het manipuleren van de inkomsten door het management (Van Beest, 2011). Dit is echter in tegenspraak met de doelstellingen van het IASB om door middel van de IFRS een hoge kwaliteit van verslaggeving te bieden (Picker, 2013). Aan de andere kant wordt er gesuggereerd dat managers zich bij rule-based normen meer bezighouden met winstmanagement. Als gevolg van de verschillende voor- en nadelen van rule-based en principle-based standaarden, heeft het IASB haar boekhoudkundige vereisten verhoogt om een kleine stap te zetten naar meer op regels gebaseerde standaarden.

Het Conceptual Framework vormt de basis voor het opstellen en presenteren van jaarrekeningen en vormt daarmee het fundament van IFRS (IFRS, 2015). Dit raamwerk werd in 2010 uitgebracht door het IASB (Picker et al., 2013). Het IASB heeft op 29 maart 2018 een herziende versie van het raamwerk uitgegeven. Deze versie bevat uitgebreide wijzigingen aangezien de vorige versie werd bekritiseerd (EY, 2018). Bij de vorige versie was er een gebrek aan duidelijkheid en er miste belangrijke concepten. Het nieuwe raamwerk bevat enkele nieuwe concepten, biedt bijgewerkte definities en opnamecriteria voor activa en passiva. Het Conceptual Framework biedt een uitgebreide set principes en definieert de eisen waaraan voldaan moet worden om een nuttige jaarrekening op te stellen voor de gebruikers van de externe verslaggeving. Het Conceptual Framework heeft

daarnaast nog een secundaire belangrijke taak, namelijk het bieden van duidelijkheid in gevallen waarin er discussies kunnen ontstaan. In de nieuwe versie van het Conceptual Framework worden de kenmerken beschreven die financiële informatie nuttig maken. Informatie moet relevant zijn en de inhoud van de financiële informatie moet een getrouw beeld geven. De jaarrekening is betrouwbaar als alle informatie die noodzakelijk is wordt betrokken in het jaarverslag. De informatie moet neutraal zijn, ofwel volledig objectief. Daarnaast mag de jaarrekening geen materiële fouten bevatten. Wat betreft relevantie is het belangrijk dat de informatie in staat is om beslissingen van investeerders te beïnvloeden, en bovendien moet het een voorspellende waarde hebben (IASPlus, 2019). Dit zijn de twee fundamental characteristics. Daarnaast zijn er nog vier enhancing characteristics, namelijk begrijpelijkheid, vergelijkbaarheid, tijdigheid en controleerbaarheid. Vergelijkbaarheid stelt investeerders ertoe in staat om verschillende economische fenomenen met elkaar te kunnen vergelijken. Dat betekent dat er consistentie moet zijn. Binnen dezelfde entiteit hoort over de jaren heen de informatie op gelijksoortige manieren te worden gepresenteerd. Voor tijdigheid is het belangrijk dat informatie de gebruikers bereikt voordat de voorspellende waarde en de invloed op beslissingen vervaagd. Begrijpelijkheid neemt toe wanneer de benodigde informatie op een duidelijke en beknopte manier is verwerkt. Controleerbaarheid omvat het idee dat verschillende rationele gebruikers van de financiële informatie tot een soortgelijke conclusie zouden komen indien zij dezelfde informatie zouden analyseren. Het is tevens een sub-karakteristiek van de betrouwbaarheid zelf (Van Beest et al., 2009).

2.3 Agency theory

Accountancy kan worden gedefinieert als het produceren van informatie over een onderneming en het overbrengen van die informatie van de mensen binnen de onderneming naar diegenen die de informatie nodig hebben, maar er geen directe toegang tot hebben (Lo & Fisher, 2014). Of alle informatie echter volledig wordt doorgegeven aan personen die de informatie nodig hebben, is afhankelijk van de verschillen tussen ondernemingen en zal sterk worden beïnvloed door strategische keuzes. De keuzes zijn gekoppeld aan bepaalde informatie en transactiekosten (Watts & Zimmerman, 1990). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de implementatie van IFRS een effect heeft op het gedrag van de agenten (La Porta et al., 2013; Barth et al., 2008).

Gedrag kan worden verklaard aan de hand van de agency theory (Noreen, 1988). Deze theorie ontstond in de jaren '60 van de vorige eeuw en gaat in op welke problemen er kunnen ontstaan bij een principaal-agent relatie. Het mensbeeld dat ten grondslag ligt aan

de agency theory is dat van een rationele speler die probeert zijn nut te maximaliseren met zo weinig mogelijk uitgaven. Zowel agenten als principalen proberen zoveel mogelijk nut te realiseren met zo min mogelijk uitgaven. Gegeven de keuze tussen twee alternatieven, zal de rationele agent of principaal de optie kiezen die zijn of haar individuele nut vergroot (Davis et al., 1997). Volgens Eisenhardt (1989) is de agent risicomijdender dan de principaal. De agent treedt op voor en namens de principaal. Het principaal-agentprobleem treedt toe wanneer onvolledige en asymmetrische informatie ontstaat tussen de principaal en de agent (Janssen, 2009). De agent heeft meestal meer informatie over zijn of haar acties en intenties dan de principaal. De principaal ziet in principe alleen het eindresultaat, waardoor het moeilijk is om te achterhalen in welke mate zijn belangen zijn vertegenwoordigd (Lazear & Oyer, 2007). Een specifieke vorm van informatieasymmetrie is hidden information. Dit houdt in dat de principaal de vaardigheden van de agent niet volledig kan verifiëren, noch tijdens het inhuren van de agent, noch tijdens het werk van de agent.

Principalen en agenten in deze theorie lijken op het onderscheid tussen aandeelhouder en manager. Aandeelhouders (als opdrachtgever) verwachten dat bestuurders (als agenten) beslissingen nemen die zullen leiden tot maximalisatie van de waarde van hun eigen vermogen. De aandeelhouders die normaal van de winstgevendheid profiteren, hebben geen direct inzicht in wat het management doet. Risicoaversie moedigt managers aan met weinig risico een hoog rendement te halen. Het managementgedrag dat daaruit voortvloeit, is het handelen in het eigenbelang van het management. Het management lijdt in dat geval aan managerial myopia. Managerial myopia wordt gedefinieerd als de beslissingen die bedrijven nemen om de winst op korte termijn te verhogen ten koste van de investeringen op lange termijn (Reilly, Souder & Renucci, 2016). Managers zijn vaak beter geïnformeerd dan de aandeelhouders en kunnen acties ondernemen die de principaal niet kan waarnemen (Stein, 1989). Daarnaast hebben managers vaak andere prikkels en focussen zij zich meer op de kortetermijn. Zij voelen bijvoorbeeld de druk om te voldoen aan de winstprognoses. Om die reden manipuleren managers de winst van een bedrijf. Wanneer managementcompensatie gekoppeld is aan de beursprestaties, kunnen managers bijvoorbeeld proberen de aandelenkoers te manipuleren. Een bedrijf kan de discretionary expenses verlagen om de huidige winst te verhogen. Discretionary expenses zijn uitgaven die niet noodzakelijkerwijs nodig zijn om het bedrijf draaiende te houden en

omvatten bijvoorbeeld uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, reclame en opleidingen voor werknemers. Hoewel de gerapporteerde winsten aangeven dat het bedrijf in een financiële gezonde positie verkeert, verzwakt de concurrentiepositie van het bedrijf op lange termijn (Zhang et al., 2010). Het management is zich bewust van de werkelijke situatie, maar de buitenstaanders hebben slechts inzicht in de gepubliceerde informatie. Hidden information verklaart de mechanismen die leiden tot managerial myopia (Grant, King & Polak, 1996).

Aangezien managers hun eigenbelang nastreven, handelen zij niet in het belang van de aandeelhouder. Om dit probleem op te lossen, is het belangrijk dat de belangen van de managers en aandeelhouders op elkaar worden afgestemd. Hier zijn echter kosten aan verbonden, namelijk de opportunity costs. Bedrijven proberen het principaal-agentprobleem op de meest efficiënte manier op te lossen door de belangen van de aandeelhouders en managers met zo min mogelijk kosten op één lijn te brengen (Kulik, 2005). De opportunity costs ontstaan door de delegatiebeslissing van de principaal naar de agent, die te wijten zijn aan de scheiding van eigendom en zeggenschap. Deze kosten moeten door de principaal worden gemaakt als bemiddelingskosten. Er zijn drie soorten opportunity costs, namelijk monitoring, bonding en residual costs. (Jensen & Meckling, 1976). De Raad van bestuur van een bedrijf handelt bijvoorbeeld namens de aandeelhouders om de activiteiten van het management te controleren. De kosten van het hebben van een Raad van Bestuur worden daarom tot op een zekere hoogte beschouwd als monitoring costs.

Deegan en Unerman (2006) merkten op dat binnen de agency theory-literatuur het bedrijf zelf wordt beschouwd als een 'nexus van contracten'. Deze contracten worden gebruikt met de bedoeling ervoor te zorgen dat alle partijen, handelend in hun eigenbelang, tegelijkertijd gemotiveerd zijn om de waarde van de organisatie te maximaliseren. Davis et al. (1997) vermeldden dat de toepassing van 'agency control' niet impliceert dat beslissingen van alle managers zullen resulteren in verhoogde welvaart voor principalen; het houdt alleen in dat managers ernaar streven de voor de principalen gunstige uitkomsten te bereiken.

2.4 Value relevance

Een jaarverslag uitgegeven door een winstgerichte onderneming heeft als doel om de financiële resultaten aan belanghebbenden te tonen. In het jaarverslag staat informatie over financieel behaalde resultaten en de financiële positie van het bedrijf. Bedrijven kunnen door middel van een jaarverslag hun financiële resultaten van het afgelopen jaar verantwoorden. Investeerders kunnen daarnaast op basis van de informatie uit het jaarverslag investeringsbeslissingen nemen. Nieuwe informatie kan ervoor zorgen dat de toekomstige verwachtingen van de investeerders verandert als gevolg van een verandering in de marktwaarde van de onderneming.

De value relevance van financiële data voor beleggers impliceert dat er een verband bestaat tussen de ontwikkeling van aandelenprijzen en de boekhoudkundige informatie die wordt verstrekt in de jaarrekening. Volgens Camfferman (2004) zijn er twee interpretaties mogelijk omtrent deze relatie, waardoor er verschillende mogelijkheden zijn om het concept value relevance te construeren. De eerste interpretatie houdt in dat de publicatie van financiële verslagen kan worden gezien als een bron van nieuwe informatie die ter beschikking wordt gesteld op kapitaalmarkten. Deze nieuwe informatie verandert de verwachtingen van beleggers en beïnvloedt daardoor de aandelenkoersen. Op een efficiënte kapitaalmarkt moeten beurzen reageren op het feit dat rapportagecijfers openbaar worden gemaakt. De meeste onderzoeken die deze relatie onderzoeken, doen dat door middel van een 'eventstudie'. De resultaten van onderzoek op dit gebied geven aan dat slechts een klein deel van de ontwikkeling van de aandelenprijs kan worden verklaard door financiële verslaggeving. Dit impliceert dat financiële rapportage als onafhankelijke bron van nieuwe informatie van beperkte waarde is. Veel informatie in de jaarrekening is al bekend via andere informatiekkanalen en verwerkt in de aandelenkoersen, voordat de winstcijfers worden gepubliceerd in de jaarrekening (Francis & Schipper, 1999). Deze conclusie leidt tot de tweede interpretatie van value relevance. Camfferman (2004) stelt dat als een financiële rapportage geen echte bron van nieuwe informatie is, de informatie nog steeds van nut kan zijn als deze de economische realiteit weerspiegelt. Dit zou het geval zijn als ontwikkelingen van de winstcijfers over een langere periode gelijkenis vertonen met de ontwikkeling van de beurs of als de waarde van aandelen van een bedrijf kan worden verklaard aan de hand van beschikbare financiële rapportage-informatie. Het onderliggende uitgangspunt van deze aanpak is dat

het behalen van de boekwaarde en aandelenbeurzen twee onafhankelijke maatstaven zijn van hetzelfde fenomeen: de waarde van het bedrijf.

Vroeger werden financiële verslagen dus met name gebruikt om verantwoording af te leggen en had het een beperkte informatiefunctie. Aan het einde van de 20^e eeuw ontstond er echter meer vraag naar een duurzaamheidsverslag, waarin de impact van het bedrijf op het milieu, de maatschappij en de economie (MME) vermeld staat (Serafeim, 2015). De Coalition for Environmentally Responsible Economies (CERES) besloot om samen met de United Nations Environmental Programme samen te werken om een globaal raamwerk op te zetten om duurzaamheidsverslaggeving te verbeteren. Hiervoor is het Global Reporting Initiative (GRI) opgericht. De verslaggeving gaat voornamelijk over de bedrijfsactiviteiten die het meeste impact hebben op de MME (Willis, 2003). Global Reporting Initiative (GRI) promoot het gebruik van rapportages over duurzaamheid. De GRI-standaarden moeten inzicht geven in de impact die bedrijven hebben op MME. Met de maatschappij wordt bijvoorbeeld het ethisch handelen richting de werknemers bedoeld (Kolk, 2008). Elke standaard biedt richtlijnen over verschillende aspecten. GRI G2 biedt bijvoorbeeld richtlijnen over de impact op de economie. Zo worden richtlijnen aangeboden over economische resultaten, anti-corruptie en anti-concurrentie handelingen (GRI G2, 2003).

Het apart rapporteren van financiële en niet-financiële informatie kan leiden tot onduidelijkheid indien de aspecten wel met elkaar verbonden zijn (Jensen & Berg, 2012). Vanuit verschillende partijen heerst de vraag naar een gecombineerd verslag. Zowel academici (Eccles & Krzus, 2010), accountantskantoren (KPMG, 2010; SAICA, 2010), ondernemingen (Philips) als belangenorganisaties (GRI, 2013; A4S, 2010) zien een gecombineerd verslag waarin verbanden tussen financiële prestaties en sociale en economische activiteiten te zien zijn, als een oplossing voor de belemmeringen van aparte verslagen (Jensen & Berg, 2012). De International Integrated Reporting Council (IIRC) heeft een verslag ontwikkeld waarin zowel financiële als niet-financiële gegevens bij elkaar komen, namelijk een Integrated Report (IR). Integrated reporting wordt omschreven als: *'A process founded on integrated thinking that results in a periodic integrated report by an organization about value creation over time and related communications regarding aspects of value creation'* (IIRC, 2013). Het verslag probeert te focussen op niet-financiële informatie en de connectie met het financiële optreden. IR

toont onder andere informatie over duurzaamheid, de strategie van het bedrijf, prestaties en doelen van het bedrijf op de korte, middellange en lange termijn. Hierbij wordt getracht de MME-omgeving waarin het bedrijf opereert te tonen.

Informatie wordt als relevant gezien indien het de verwachtingen van de investeerders verandert (Scott, 2014). Het nut van financiële en niet-financiële informatie kan worden gemeten aan de hand van de value relevance (scott, 2014). IR combineert dus de financiële en niet-financiële informatie van een onderneming (IIRC, 2013). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat IR betere informatie verschaft in vergelijking met rapporten waarin slechts financiële of niet-financiële informatie staat (Eccles & Kruz, 2010; Higgins et al., 2014). De relatie tussen IR en de value relevance is de afgelopen jaren onderzocht. Volgens Mervelskemper en Streit (2015) is het uitbrengen van niet-financiële informatie positief geassocieerd met de waarde van de onderneming. Ook uit het onderzoek van Lee en Yeo (2015) blijkt dat er een positieve associatie is tussen IR en de waarde van de onderneming van de beursgenoteerde bedrijven in Zuid-Afrika. Een reden voor de positieve associatie is dat IR de informatie asymmetrie verkleint tussen de investeerder en de onderneming. Volgens het onderzoek van Berthelot et al., (2012) is niet-financiële verslaggeving ook positief geassocieerd met de waarde van de onderneming. Zij concluderen dat investeerders nuttige informatie halen uit de duurzaamheidsverslagen.

In dit onderzoek wordt de value relevance gebruikt als maatstaf voor de kwaliteit van financiële externe verslaggeving. Het concept van value relevance is de associatie tussen de aandelenkoersen en de boekhoudgegevens (Lang, 2003). Hoe hoger het verband tussen de aandelenkoers en het rendement, hoe hoger de kwaliteit van de verslaggeving van het bedrijf (Barth et al., 2008). Dit komt omdat de financiële gegevens de koers van het aandeel beter verklaren en dus zorgen voor een betere kwaliteit. Des te beter de financiële verslaggeving van een bedrijf de waarde van het bedrijf weergeeft, des te beter een accounting standaard met betrekking tot de value relevance is. Als de value relevance hoger is, resulteert dit in een hogere kwaliteit van de standaard. Door de value relevance voor en na de implementatie van IFRS te observeren, is het mogelijk om de impact van de implementatie op de kwaliteit van de externe verslaggeving te interpreteren.

3. Implementatie van IFRS in Brazilië en China

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende manieren waarop IFRS is geïmplementeerd in Brazilië en China. Naast een beschrijving van de stappen die zijn gemaakt om IFRS te implementeren, wordt ook beschreven welke verschillen er nog zijn tussen IFRS en de nationale boekhoudstandaarden. Daarnaast wordt uitgelegd welke standaarden gelden voor verschillende bedrijven.

3.2 Brazilië

Brazilië heeft als één van de weinige landen IFRS in één keer geïmplementeerd. Op 13 juli 2007 heeft de 'Securities and Exchange Commission' van Brazilië de regel uitgegeven die beursgenoteerde bedrijven verplicht om hun geconsolideerde jaarrekening te publiceren volgens de standaarden van IFRS. Deze regel gold vanaf de boekjaren eindigend op 31 december 2010 (IAS plus, 2015). Vroegtijdige toepassing was toegestaan vanaf het boekjaar eindigend op 31 december 2007 (IFRS, 2017). Op 1 januari 2008 werden wijzigingen doorgevoerd in het ondernemingsrecht 11.638/07 en werd de wet geëffend voor een proces van versnelde convergentie tussen BR GAAP en IFRS. Volledige convergentie werd bereikt voor financiële verslagjaren die eindigden op 31 december 2010. In december 2009 heeft het Braziliaanse 'Comitê de Pronunciamentos Contábeis' (CPC), een Portugese versie van de IFRS aangenomen voor MKB-bedrijven. CPC is het Braziliaanse orgaan dat de standaarden creëert en zich bezighoudt met het onderzoek naar en de ontwikkeling en uitgifte van boekhoudstandaarden. De regels ervan worden gehandhaafd door de 'Comissão de Valores Mobiliários (CVM) voor openbare entiteiten en door de CFC voor niet-openbare entiteiten (IFRS, 2017). In 2009 werd de MKB-standaard van de CPC ondertekend door de Braziliaanse Federale Accounting Raad (CFC), de nationale beroepsorganisatie. De standaard is een tijdelijke en niet-officiële vertaling van de IFRS voor het MKB. Op 28 januari 2010 ondertekenden de Braziliaanse Federale Raad voor Accounting en het Braziliaanse Accounting Comité (CPC) een memorandum van overeenstemming met het IASB die het einde van 2010 als streefdatum stelden voor volledige convergentie met IFRS-standaarden.

Al in 2006 heeft de Centrale Bank van Brazilië besloten dat elke bank die door wet- of regelgeving vereist is om jaarrekeningen in Brazilië te publiceren, geconsolideerde financiële overzichten moet opstellen en publiceren in overeenstemming met IFRS (IAS plus, 2015). Niet-openbare ondernemingen zijn verplicht om hun jaarrekening op te stellen in overeenstemming met BR GAAP, maar mogen de IFRS-standaarden gebruiken voor de geconsolideerde jaarrekening (IFRS, 2017). Financiële instellingen die zijn gereguleerd door de Braziliaanse Centrale Bank en verplicht zijn om een auditcomité te hebben, zijn verplicht om geconsolideerde jaarrekeningen, opgesteld in overeenstemming met IFRS, als aanvullende informatie voor te leggen. Een auditcomité is vereist voor alle financiële instellingen met een wettelijk kapitaal gelijk aan of hoger dan 1 miljard real of met een bezit van deposito's voor een bedrag gelijk aan of hoger dan 5 miljard real. Andere financiële instellingen zijn niet verplicht om overzichten op te stellen die voldoen aan IFRS. Verzekeringsmaatschappijen zijn daarentegen sinds 2010 verplicht om geconsolideerde jaarrekeningen op te stellen met behulp van IFRS-standaarden (IFRS, 2011).

Wet 6.404/76 uit de Braziliaanse vennootschapswet is in december 2007 bij wet 11.638/07 gewijzigd om de Braziliaanse boekhoudnormen te laten voldoen aan de IFRS-normen. Bij de toepassing van de IFRS-standaarden heeft Brazilië verschillende wijzigingen aangebracht in de IFRS-standaarden. Er zijn een aantal standaarden geëlimineerd, zoals IAS 16 dat betrekking heeft op de herwaardering van materiële vaste activa. Desalniettemin kan de geconsolideerde jaarrekening nog steeds volledig in overeenstemming zijn met de IFRS-normen zoals uitgegeven door de Raad. Ook heeft de CPC in Brazilië richtlijnen, bekend als OCPC 04, gepubliceerd voor de bouw van onroerend goed om vastgoedentiteiten toe te staan om de percentage-of-completion methode toe te passen. Deze richtlijn is goedgekeurd door de CPC, CVM en de CFC.

3.3 China

Na de revolutionaire verschuiving van het Chinese economische beleid in de jaren tachtig, toen het systeem veranderde van een socialistische geplande economie naar een socialistische markteconomie, kwam er meer behoefte aan verslaggeving van een goede kwaliteit (Grayham, 1998; Peng & Laan, 2009). Nieuwe boekhoudstandaarden waren belangrijk voor China om te integreren met de internationale markt en om buitenlandse investeerders en kapitaal aan te trekken. Met de oprichting van de Chinese

aandelenmarkten aan het begin van de jaren negentig hadden de buitenlandse beleggers moeite met het interpreteren van de financiële overzichten van Chinese bedrijven. China verdeelt de markten in A-aandelen en B-aandelen. Binnenlandse beleggers handelden voornamelijk in A-aandelen, omdat deze aandelen slechts voor inwoners van China zijn bestemd. Daarom handelen internationale beleggers voornamelijk in B-aandelen (FTSE Russell, 2019). China is nog één van de landen die nog steeds haar eigen nationale normen hanteert voor FIE (IFRS Foundation, 2018). Hoewel China nog steeds haar eigen nationale standaarden voor jaarrekeningen hanteert, heeft het wel een grote vooruitgang geboekt bij de convergentie naar IFRS. Convergentie verwijst in dit geval naar de eliminatie van de verschillen tussen IFRS en de nationale standaarden en het voorkomen van toekomstige verschillen (Hussey & Ong, 2005). Met behulp van de Wereldbank en Deloitte, werd in 2006 een nieuwe reeks Chinese boekhoudnormen voor ondernemingen uitgegeven door het Ministerie van Financiën om de vroegere nationale normen te vervangen (Peng & Laan, 2009). De nieuwe set normen werd in 2006 aangekondigd als substantieel geconvergeerd met IFRS. De nationale standaarden (CAS) zijn, op enkele punten na, bijna in overeenstemming met IFRS (Deloitte, 2006; Ding & Su, 2008).

De motivaties van de Chinese overheid om samen te werken met IFRS waren om de kwaliteit van financiële rapportage te verhogen, om Chinese bedrijven te helpen de kosten van het aantrekken van kapitaal te verlagen en om buitenlandse investeerders in staat te stellen de financiële rapporten van Chinese bedrijven beter te begrijpen (Xiao et al., 2004; Larson & Street, 2004). Convergentie met IFRS vergroot de internationale erkenning van CAS en verlaagt zo de kosten van het aantrekken van kapitaal op de wereldwijde markten (Liu, 2009). In april 2010 heeft het Ministerie van Financiën van China de 'Roadmap of Continuously Converging CAS' aangekondigd. Dit verslag benadrukt de noodzaak om rekening te houden met de Chinese unieke omgeving voor financiële verslaggeving. De unieke kenmerken van China zorgen ervoor dat het land voor uitdagingen staat bij het toepassen van de IFRS-standaarden (Ding et al., 2008; Liu 2010; MOF 2010a). Één van deze unieke kenmerken, is de hoeveelheid staatsbedrijven. Volgens het Chinese Ministerie van Financiën vertegenwoordigden de staatsbedrijven in China tot 2012 bijvoorbeeld 38,5% in termen van aantallen en 51,4% in termen van marktwaarde van alle beursgenoteerde bedrijven in China. Overheidsbezit is één van de meest voorkomende eigendomsstructuren in China. De beursgenoteerde bedrijven in China zijn

overwegend in handen van de overheid om historische, politieke en culturele redenen. Het topmanagement van deze staatsbedrijven wordt rechtstreeks benoemd door de grootaandeelhouder, de Chinese overheid. Hoewel China op weg is naar een meer op de markt gebaseerde economie, speelt centrale planning nog steeds een fundamentele rol in het Chinese economische systeem. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat bedrijven met staatseigendom verschillende boekhoudpraktijken hanteren. Evans et al. (2015) onderzocht de invloed van familiale zeggenschap op de verplichte IFRS-informatieniveaus van bedrijven in Maleisië. Zij vonden dat familieregulering de bekendmakingsgraad aanzienlijk verlaagt. Clark et al. (2018) vonden dat de eigendomsstructuren van Chinese bedrijven hun opvattingen en oordeel over convergentie van IFRS in China in de praktijk beïnvloeden. De eigendomsstructuur heeft een belangrijke invloed op de openbaarmaking (Eng & Mak, 2003).

De verslaggeving in China wordt beheerst door de Chinese boekhoudnormen, ook bekend als de 'Chinese Generally Accepted Accounting Principles' (CAS). Het CAS-raamwerk is gebaseerd op twee normen, namelijk de boekhoudstandaarden voor grote ondernemingen (ASBE's) en de boekhoudnormen voor kleine ondernemingen (ASSBE's). De huidige ASBE's zijn in 2006 vrijgegeven en zijn in januari 2007 van kracht geworden. Volgens de IFRS-foundation zijn de ASBE's uit 2006 nagenoeg geconvergeerd met IFRS. Na het uitbrengen van een reeks wijzigingen in 2012, werd de samenvoeging van de ASBE's en IFRS bereikt. De ASSBE's zijn op 1 januari 2013 in werking getreden en bevatten normen voor kleinschalige ondernemingen om hun controles te verbeteren. De ASSBE's gebruiken de ASBE's als referentiepunt. De kleinschalige bedrijven kunnen kiezen om de ASBE's of de ASSBE's te gebruiken. Ondanks het feit dat CAS en IFRS dicht bij elkaar liggen, zijn er nog een aantal verschillen tussen de twee standaarden. Ten eerste verschillen de waarderingsmethoden voor de vaste activa. Onder IFRS kunnen bedrijven de waarderingsmethode voor bepaalde soorten activa kiezen, waarbij waardering tegen reële waarde wordt geaccepteerd (Deloitte, 2011). Het CAS staat echter alleen toe dat vaste activa wordt gewaardeerd op basis van hun historische kostprijs. Maar sinds de invoering van IFRS in 2006 is er sprake van geleidelijke invoering van reële waarde in China, die nu voor sommige activa wordt gebruikt in China. Ten tweede zijn de CAS-regels in veel situaties gedetailleerder. Daarnaast beoordeelt de Minister van Financiën of de nieuwe updates van IFRS geschikt zijn voor China en dus of ze worden opgenomen in CAS.

Als gevolg hiervan wordt de invoering van nieuwe IFRS-standaarden vaak uitgesteld of helemaal niet doorgevoerd. De verschillen komen onder andere voort uit het feit dat de wijzigingen van IFRS en CAS op andere momenten hebben plaatsgevonden (KPMG, 2011).

Het gebruik van IFRS is niet toegestaan voor beursgenoteerde binnenlandse bedrijven. Alle Chinese bedrijven waarvan de effecten op een openbare markt (de A-aandelen) in China worden verhandeld, moeten de Chinese boekhoudstandaarden voor ASBE's gebruiken voor de financiële rapportage binnen China. De Chinese bedrijven waarvan de effectenhandel op de effectenbeurs van Hong Kong plaatsvindt, mogen kiezen tussen IFRS-normen, Hong Kong Financial Reporting Standards (HKFRS) en ASBE's voor de financiële rapportage aan beleggers vanuit Hong Kong. Deze financiële verslagen zijn een aanvulling op de financiële rapporten van ASBE die de Chinese bedrijven uitgeven op het vasteland (IFRS, 2018).

3.4 Conclusie

Zoals vermeld in de tweede paragraaf van dit hoofdstuk, heeft Brazilië IFRS in één keer geïmplementeerd. Na diverse wijzigingen in de wet vond volledige convergentie plaats in 2010. Ook bij het MKB, verzekeringsmaatschappijen en de banken in Brazilië moeten de jaarverslagen voldoen aan de standaarden van IFRS. Voor niet-openbare ondernemingen geldt echter dat zij hun jaarrekeningen mogen opstellen in overeenstemming met BR GAAP. Uit dit hoofdstuk blijkt dat de implementatie van IFRS in China op een andere manier is verlopen dan in Brazilië. China hanteert haar eigen nationale standaarden (CAS) naast de standaarden van IFRS. Ondanks het feit dat CAS en IFRS dicht bij elkaar liggen, zijn er nog een aantal verschillen tussen de twee standaarden. Voor China geldt dat binnenlandse beursgenoteerde bedrijven de CAS-standaarden moeten gebruiken.

4. Methodologie

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft op welke manier het empirisch onderzoek een antwoord zal geven op de hoofdvraag van dit onderzoek. Op basis van de bevindingen in de voorgaande hoofdstukken wordt eerst de onderzoeksaanpak beschreven. Vervolgens wordt de onderzoeksmethodologie gepresenteerd die de kwaliteit van financiële verslaggeving op basis van value relevance test. Daarnaast wordt er toegelicht hoe de data is verkregen en welke waarden zijn gebruikt in het model.

4.2 Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is een deskresearch waarbij bestaande gegevens worden gebruikt om de oorzaak-gevolgrelatie tussen de implementatie van IFRS en de kwaliteit van externe verslaggeving te analyseren. In hoofdstuk twee werd aangegeven dat de kwaliteit van externe verslaggeving kan worden gemeten aan de hand van value relevance. Er bestaan verschillende manieren om de value relevance te meten. Dit onderzoek maakt gebruik van het onderzoek van Ahmeda et al. (2013), die de kwaliteit van financiële verslaggeving meet op basis van regressies. Op die manier wordt de value relevance gemeten van verschillenstandaarden. Zoals beschreven in hoofdstuk 2, is de value relevance de mate waarin de cijfers in de financiële verslaggeving de waarde van een bedrijf kunnen aangeven. De value relevance is hoger naarmate een bedrijf er beter in slaagt om de waarde van het bedrijf weer te geven in de financiële verslaggeving. Des te hoger deze value relevance, des te hoger de kwaliteit van de verslaggevingsstandaarden. Het volgende model wordt gebruikt om de value relevance te meten:

$$Pit = \alpha_0 + \alpha_1 EPS_{it} + \alpha_2 BVPS_{it} + \alpha_3 YEAR_{dummy} + eit$$

4.3 Onderzoeksmodel

In deze paragraaf wordt het toepasselijke regressiemodel gepresenteerd met de controlevariabele. De regressie laat de relatie zien tussen de aandeleprijs, earnings per share, het jaartal en de book value per share. Er wordt gekeken naar de coëfficiënten van de onafhankelijke variabelen EPS en BVPS. Op die manier kan er worden onderzocht of de kwaliteit van de financiële verslaggeving is toegenomen na de implementatie van IFRS.

Wanneer een variabele volledig gecorreleerd is met een andere variabele, is de coëfficiënt gelijk aan 1 of -1. Dit betekent dat wanneer variabele X toe- of afneemt, de volledig gecorreleerde variabele ook met hetzelfde aantal toe- of afneemt.

De afhankelijke variabele van deze regressie is P en de onafhankelijke variabelen zijn BVPS en EPS. De P staat voor de aandeleprijs, de BVPS voor de book value per share en EPS voor earnings per share. Daarnaast is er een dummyvariabele toegevoegd voor het jaartal om de periode voor en na implementatie te vergelijken. Als laatste wordt er nog één controlevariabele toegevoegd, namelijk de natuurlijke logaritme van de grootte. Als grootte wordt de waarde van de total assets genomen. De regressie ziet er dan als volgt uit:

$$P = \beta_0 + \beta_1 BVPS + \beta_2 EPS + \beta_3 SIZE + \beta_4 YEAR_{dummy} + \varepsilon(4)$$

Informatie-asymmetrie heeft een negatief effect op de value relevance. De bedrijfsgrootte wordt gedefinieerd als proxy voor asymmetrische informatie (He & Lin, 2015). Het is bij een beursgenoteerd bedrijf bijvoorbeeld makkelijker om te ontdekken als er sprake is van winstmanagement of ander gedrag dat de kwaliteit van externe verslaggeving kan schaden. Ook Collins et al. (1997) suggereerden dat de bedrijfsgrootte gerelateerd is aan de value relevance van de boekwaarde. Daarnaast toonde Hayn (1994) aan dat kleinere bedrijven eerder verliezen rapporteren dan grotere bedrijven. Om de effecten van de grootte te controleren, wordt een controlevariabele toegevoegd. Collins et al. (1997) gebruikten de natuurlijke logaritme van de marktwaarde van een bedrijf als proxy voor de bedrijfsgrootte. Dit leverde significante resultaten op en wordt beschouwd als een betrouwbare maatstaf voor de bedrijfsgrootte.

De verwachting van dit onderzoek is dat de kwaliteit van de externe verslaggeving is verbeterd na de invoering van IFRS. Dit betekent dat de BVPS en EPS na invoering van IFRS, meer invloed hebben op de P. Dit zal uit het onderzoek moeten blijken door een hogere coëfficiënt van β_1 en β_2 . BVPS en EPS kunnen in dat geval de P beter verklaren. Zoals eerder is vermeld in deze paragraaf, is er een dummyvariabele toegevoegd om deze verwachting te onderzoeken. De dummyvariabele is voor Brazilië gelijk aan 1 voor de periode 2007 tot 2010 en 0 voor de periode 2010 tot en met 2017. De dummyvariabele is

voor China gelijk aan 1 voor de periode 2007 tot 2012 en 0 voor de periode 2012 tot en met 2017.

4.4 Dataverzameling

De geselecteerde tijdsperiode vertegenwoordigt een periode van een aantal jaar voor en na de implementatie van IFRS (2007-2017). De financiële gegevens die nodig zijn voor dit onderzoek zijn verkregen via Excel Datastream. De volgende gegevens zijn per bedrijf verkregen:

- **Bookvalue per share**
Gemeten in dollars per share
- **Size**
De natuurlijke logaritme van total assets op de einddatum van het boekjaar.
- **Earnings per share**
Gemeten in dollars per share
- **Aandeelprijs**
Gemeten in dollars aan het einde van het boekjaar
- **Year**
Een dummyvariabele met 0 voor de periode voor implementatie en 1 voor de periode na de implementatie.

Van veel bedrijven misten er echter data van de eerste jaren van dit onderzoek. Één van de redenen is dat sommige bedrijven pas later de beurs zijn opgegaan. Deze bedrijven kunnen niet worden meegenomen in het onderzoek. Daarnaast bevat de data van de beursgenoteerde bedrijven ook missing values. Wanneer er een waarde ontbreekt in de data, kunnen de data van dat bedrijf in de totaliteit niet worden gebruikt. Uiteindelijk vormen 42 bedrijven voor Brazilië en 126 bedrijven voor China de dataset van dit onderzoek.

5. Resultaten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd die zijn verkregen met behulp van de regressies. Voor Brazilië en China is zowel een regressie uitgevoerd voor de periode voor de implementatie van IFRS als voor de periode na de implementatie van IFRS. Na de beschrijving van de resultaten wordt er een conclusie gegeven. Daarnaast worden in paragraaf 5.5 de beperkingen en aanbevelingen voor vervolgstudies gegeven.

5.2 Brazilië

Ten eerste worden de resultaten van Brazilië besproken. De regressie geeft de relatie tussen de aandeleprijs, de boekvalue per share, het jaartal en de earnings per share aan.

Tabel 5.1 Regressieresultaten van de value relevance voor de implementatie van IFRS in Brazilië

Variabele	Coëfficiënt	Std. Err.	T	p> t	95% Conf. Interval	
BVPS	2.797	0.124	22.62	0.000	2.552	3.042
EPS	-10.285	1.636	-6.29	0.000	-13.524	-7.045
Ln total assets	0.344	5.161	0.07	0.947	-9.873	10.560
Constante	-3.445	84.307	-0.04	0.967	-170.34	163.450

In de fase voor de implementatie van IFRS heeft de boekvalue per share een significant positief effect op de aandeleprijs met een coëfficiënt van 2.797. Daarnaast hebben de earnings per share een negatief significant effect op de aandeleprijs met een coëfficiënt van -10.285.

Tabel 5.2 Regressieresultaten van de value relevance na de implementatie van IFRS in Brazilië

Variabele	Coëfficiënt	Std. Err.	T	p> t	95% Conf. Interval	
BVPS	0.535	0.051	10.43	0.000	0.434	0.636
EPS	5.902	0.488	12.08	0.000	4.942	6.863
Ln total assets	-3.422	4.005	-0.85	0.393	-11.300	4.456
Constante	65.917	67.964	0.97	0.333	-67.776	199.611

In de fase na de implementatie had de boekvalue per share ook een significant positief effect op de aandeleprijs. De coëfficiënt van BVPS is in de fase na de implementatie echter kleiner dan in de fase ervoor. Hieruit blijkt dat de value relevance van BVPS is afgenomen.

De earnings per share hebben daarentegen in de fase na de implementatie van IFRS een significant positief effect op de aandelprijs met een coëfficiënt van 5.902. Dit houdt in dat de value relevance van EPS juist is toegenomen.

5.3 China

Ook de value relevance van China is onderzocht aan de hand van een regressie voor en regressie na de implementatie van IFRS.

Tabel 5.3 Regressieresultaten van de value relevance voor de implementatie van IFRS in China

Variabele	Coëfficiënt	Std. Err.	T	p> t	95% Conf. Interval	
Bookvalue	2.820	0.565	4.990	0.000	1.709	3.931
EPS	18.952	2.369	8.000	0.000	14.293	23.611
Ln total assets	-1.351	0.334	-4.040	0.000	-2.008	-0.694
Constante	21.214	5.310	3.990	0.000	10.771	31.657

Uit Tabel 5.3 blijkt dat in de fase voor de implementatie van IFRS in China, de bookvalue per share een significant positief effect had op aandelprijs. Ook de earnings per share had een significant positief effect op de aandelprijs.

Tabel 5.4 Regressieresultaten van de value relevance na de implementatie van IFRS in China

Variabele	Coëfficiënt	Std. Err.	T	p> t	95% Conf. Interval	
Bookvalue	3.134	0.236	13.25	0.000	2.670	3.598
EPS	10.488	1.037	10.12	0.000	8.453	12.522
Ln total assets	-3.618	0.299	-12.12	0.000	-4.204	-3.032
Constante	54.629	5.117	10.68	0.000	44.586	64.671

Na de implementatie van IFRS in China hadden zowel de bookvalue per share als de earnings per share een significant positief effect op de aandelprijs. De coëfficiënt van de bookvalue per share is toegenomen en coëfficiënt van de earnings per share is juist afgenomen. Dit betekent dat de value relevance van de EPS is afgenomen en van de BVPS is toegenomen.

5.4 Conclusie

De verwachting van dit onderzoek was dat de kwaliteit van de externe verslaggeving is verbeterd na de implementatie van IFRS. In dat geval zou uit de resultaten moeten blijken

dat zowel BVPS als EPS na de invoering van IFRS meer invloed hebben op de aandeleprijs. De resultaten van dit onderzoek geven geen eenduidig beeld van de verandering van de kwaliteit van de externe verslaggeving. Uit Tabel 5.1 en 5.2 blijkt dat slechts de coëfficiënt van de earnings per share is toegenomen. Uit de resultaten van China blijkt dat de coëfficiënten zowel voor als na de implementatie van IFRS positief zijn. De value relevance van de earnings per share is echter afgenomen na de implementatie van IFRS. Op basis van deze resultaten kan er voor beide landen niet gesteld worden of de gehele kwaliteit van de externe verslaggeving is toegenomen na de implementatie van IFRS.

5.5 Discussie

Het uitgevoerde onderzoek kent enkele beperkingen. De verwachting van dit onderzoek was dat de kwaliteit van de externe verslaggeving is verbeterd na de implementatie van IFRS. Deze verwachting is gebaseerd om het feit dat beide landen zijn overgestapt naar IFRS om de kwaliteit van externe verslaggeving te verbeteren. Het onderzoek kan echter niet stellen dat de gehele kwaliteit in beide landen is toegenomen, aangezien dit onderzoek niet een volledig beeld geeft. Een beperking van dit onderzoek is dat er slechts naar de value relevance is gekeken als maatstaf voor de kwaliteit van externe verslaggeving. Ook andere aspecten, zoals earnings management, kunnen een belangrijke rol spelen bij het bepalen van de kwaliteit. Een tweede beperking van dit onderzoek is de hoeveelheid data dat is gebruikt. Zoals is vermeld in paragraaf 4.4, bestaat de dataset van Brazilië uit 42 bedrijven en de dataset van China uit 126 bedrijven. De bedrijven met missing values zijn niet meegenomen in de dataset, waardoor er bias kan ontstaan. Vervolgonderzoek zou zich kunnen focussen op het uitbreiden van het aantal regressies. Andere variabelen die iets kunnen zeggen over de kwaliteit van externe verslaggeving kunnen hierin worden meegenomen. Daarnaast zouden er meer bedrijven kunnen worden toegevoegd aan de dataset om een betrouwbaardere conclusie te trekken.

6. Conclusie

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van de resultaten van dit onderzoek, waarbij de resultaten van het empirisch onderzoek worden gekoppeld aan de theorie uit hoofdstuk twee en drie. Vervolgens zullen de beperkingen van dit onderzoek en de suggesties voor toekomstig onderzoek worden beschreven.

6.2 Samenvatting

Het doel van deze scriptie is om te onderzoeken of de implementatie van IFRS in Brazilië en China heeft geleid tot een betere kwaliteit van de financiële externe verslaggeving. De onderzoeksvraag luidt:

Verbetert de implementatie van IFRS de kwaliteit van financiële verslaggeving in Brazilië en China?

Uit het tweede hoofdstuk blijkt dat de IFRS-standaarden uniforme standaarden zijn. IFRS is in principle-based in tegenstelling tot veel nationale standaarden. Dit zorgt er aan de ene kant voor dat de standaarden flexibeler zijn toe te passen, maar aan de andere kant kan het leiden tot verschillende interpretaties. Door principle-based normen is het toegestaan om af te wijken van de juridische vorm zolang dit resulteert in een betere weergave van de financiële gegevens. De verschuiving van rule-based nationale normen naar de principle-based normen van IFRS kan echter wel leiden tot manipulatie door het management. Dit is terug te zien binnen de agency theory. Volgens de agency theory is de mens een rationele speler die probeert haar nut te maximaliseren. Dit geldt zowel voor de principaal als voor de agent. Tussen de principaal en agent kan informatieasymmetrie bestaan aangezien de agent meestal meer informatie heeft dan de principaal. Een specifieke vorm van informatieasymmetrie is hidden information. Uit dit probleem kan managerial myopia ontstaan. Het management neemt in dat geval beslissingen om de winst op korte termijn te verhogen ten koste van de investeringen op lange termijn. Ook managers handelen dus in hun eigen belang en daarmee niet in het belang van de aandeelhouder.

Een jaarverslag heeft twee belangrijke functies. Ten eerste heeft een jaarverslag een verantwoordingsfunctie voor de bedrijven. Daarnaast kunnen investeerders informatie halen uit de verslagen om beslissingen te nemen. De financiële rapportages worden tegenwoordig steeds meer gecombineerd met de rapportages van niet-financiële gegevens. Een verslag waarin dat samenkomt, is het Integrated Report. Uit onderzoek blijkt dat een Integrated Report betere informatie verschaft dan een verslag met slechts financiële informatie. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat er een positieve associatie is tussen de waarde van de onderneming en IR.

Het derde hoofdstuk omschrijft de implementatiemethoden van Brazilië en China. Brazilië heeft IFRS in één keer geïmplementeerd. In 2010 vond de volledige convergentie plaats. China heeft IFRS op een andere wijze geïmplementeerd dan Brazilië. China hanteert nog steeds haar eigen standaarden, maar de verschillen tussen IFRS en CAS zijn beperkt. China heeft echter bijzondere kenmerken, waardoor het land voor uitdagingen staat omtrent de boekhoudstandaarden. China beschikt bijvoorbeeld over veel staatsbedrijven, wat van invloed is om de convergentie van IFRS.

Uit het vierde hoofdstuk blijkt dat in dit onderzoek de kwaliteit van externe verslaggeving is gemeten op basis van de value relevance. In dit onderzoek is gebruikt gemaakt van de bookvalue per share, de grootte van het bedrijf, earnings per share, de aandelprijs en het jaartal. De data heeft betrekking op de periode 2007-2017 met 2010 als implementatiejaar voor Brazilië en 2012 als implementatiejaar voor China.

Het vijfde hoofdstuk omschrijft de resultaten van het empirische onderzoek. Voor Brazilië neemt de bookvalue per share af na de implementatie van IFRS terwijl de earnings per share toenemen. Voor China geldt juist dat de bookvalue per share toeneemt en de earnings per share afnemen. Op basis van de resultaten kan er geen eenduidige conclusie worden getrokken over de verandering van de kwaliteit van de externe verslaggeving.

6.3 Conclusie

De gevolgen van de implementatie van IFRS zijn de afgelopen jaren een belangrijk onderzoeksonderwerp geweest. Aan de hand van de geformuleerde deelvragen wordt een antwoord gezocht voor de onderzoeksvraag. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van

zowel literatuur- als een empirisch onderzoek. Het literatuuronderzoek geeft geen uniform beeld dat de kwaliteit van externe verslaggeving is verbeterd. IFRS is geïmplementeerd om de betrouwbaarheid en kwaliteit van externe verslaggeving te verbeteren. Aan de andere kant blijkt uit voorgaand onderzoek dat de flexibiliteit die ontstaat door IFRS, de kansen vergroot om winstbeheersing te ontplooiën (Barth et al., 2008). Tegenwoordig hechten belanghebbenden ook waarde aan onder andere duurzaamheidsverslaggeving, waardoor de eisen voor goede kwaliteit ook veranderen.

Het empirische deel uit dit onderzoek leverde geen eenduidig bewijs op over de impact van IFRS op de kwaliteit van externe verslaggeving. Het onderzoek heeft de impact van IFRS gemeten op basis van de value relevance. Uit de bevindingen blijkt dat voor beide landen de value relevance van één onafhankelijke variabele is toegenomen. Vanwege de verschillende resultaten kan echter niet worden gezegd dat de implementatie van IFRS een consequent effect heeft op de kwaliteit van externe verslaggeving in de BRIC-landen. Daarnaast moeten de resultaten met grote voorzichtigheid worden geïnterpreteerd voor de andere BRIC-landen, aangezien de steekproef enkel uit Brazilië en China bestaat. Op basis van de specifieke overeenkomsten en verschillen tussen IFRS en de eerder toegepaste nationale standaarden kunnen de gevolgen van IFRS per land verschillen. Deze kenmerken zijn niet meegenomen in het onderzoek.

6.4 Tekortkomingen en suggesties voor verder onderzoek

Zoals in hoofdstuk vijf is aangegeven, bestaan er enkele beperkingen met betrekking tot dit onderzoek. Deze beperkingen hebben zowel betrekking op het empirische deel als op het theoretische deel. Wat betreft het theoretische deel wordt er slechts in het algemeen gekeken naar de impact van IFRS op de kwaliteit van externe verslaggeving. Er wordt geen rekening gehouden met de kenmerken van Brazilië en China die van invloed kunnen zijn op de externe verslaggeving. Daarnaast wordt in paragrafen 2.2 en 2.4 vermeld dat duurzaamheidsverslaggeving een belangrijkere rol krijgt voor belanghebbenden. In dit onderzoek is echter niet onderzocht welke rol dit speelt bij de implementatie van IFRS. Toekomstig onderzoek zou andere factoren kunnen onderzoeken, zoals de invloed van niet-financiële gegevens. Daarnaast kunnen de specifieke kenmerken van een land worden betrokken bij zowel het theoretische als het empirische onderzoek. Daardoor

kunnen specifieke gevolgen van de implementatie van IFRS worden gekoppeld aan de kenmerken van een land.

De eerste beperking van het empirische deel is dat de uiteindelijke steekproef bestaat uit 42 bedrijven voor Brazilië en 126 bedrijven voor China. Een grotere steekproef zou een betrouwbaardere conclusie kunnen geven. Het empirische deel is gebaseerd op het onderzoek van Ahmeda et al. (2013). Vervolgonderzoek zou verschillende modellen kunnen gebruiken om de value relevance te meten. Daarnaast kan de kwaliteit van externe verslaggeving ook nog op andere manieren worden gemeten. In toekomstig onderzoek zouden de resultaten van de value relevance, earnings management en timely loss recognition met elkaar kunnen worden vergeleken.

7. Literatuurlijst

Ahmed, A.S., Neel, M., Wang, D., 2013. Does mandatory adoption of IFRS improve accounting quality? *Preliminary evidence. Contemp. Account. Res.* 30, 1344–1372.

Alali, F & Cao, L 2010, 'International financial reporting standards – credible and reliable? An overview', *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, vol. 26, no. 1, pp. 79-86.

Ahmeda, Chalmersb, & Khlif. (2013). A Meta-analysis of IFRS Adoption Effects. *The International Journal of Accounting*, 173-217.

Babbie, E. (2007). *The basics of Social Research*, Wadsworth publishers.

Back, A. (October 16, 2011). China's Economic Growth Slows. *The Wall Street Journal*.

Ball, R. 2005. International Financial Reporting Standards (IFRS)" Pros and cons for investors. *Accounting and business research, special issue: International Accounting Policy Forum: 2-18*

Ball, R 2006, 'International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors', *Accounting and Business Research*, vol. 36, Special Issue 1, pp. 5-27.

Ball, R, Robin, A & Wu, JS 2003, 'Incentives versus standards: properties of accounting income in four East Asian countries'. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 36, no. 1-3, pp. 235-270.

Barth, M., Landsman, W., & M.Lang. (2008). International accounting Standards and Accounting Quality. *Journal of Accounting Research*, 467-498.

Benston, G., Bromwich, M., & Wagenhofer, A. (2006). Principles- versus rules-based accounting standards: the FASB's standard setting strategy. *Abacus*, 42(2), 165-188.

Blom, M. (2009). The effect of the implementation of IFRS on the level of earnings management. Rotterdam: Erasmus University Rotterdam.

- Bloom, R., Fuglister, J., & Myring, M. (1998). The state of accounting in Armenia: A case. *The International Journal of Accounting*, 33(5), 633–654.
- Borker, D. R. (2012). Accounting, Culture, And Emerging Economies: IFRS In The BRIC Countries. *Journal of Business & Economics Research (JBER)*, 10(5), 313-324.
- Camfferman, C. 2004. Betekenis van onderzoek en theorievorming voor de praktijk van de externe verslaggeving. In: Hoogendoorn, M.N., J. Klaassen, and F. Krens. 2004. *Externe verslaggeving: in theorie en praktijk*, Reed Business information bv, Den Bosch: 29-49.
- Campbell R. Harvey, 1995, "Predictable Risk and Returns in Emerging Markets", *The Review of Financial Studies*, Vol. 8, No. 3, pp. 773-816
- China's Ministry of Finance. (2010). *Interpretations of Chinese Accounting Standards for Business Enterprises*.
- Chordia, T., Roll and A. Subrahmanyam. (2000). Co-movements in bid-ask spreads and market depth. *Financial Analysts Journal* 56, p. 23-27.
- Collins, D., Maydew, E. & Weiss, L. (1997). Changes in the value-relevance of earnings and book values over the past forty years. *Journal of accounting and economics* 24 (December): 39-67.
- Damant, D 2006, 'Discussion of 'International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors'', *Accounting and Business Research*, vol. 36 no. sup1, pp. 29-30.
- Daske, H., Hail, L., Leuz, C., & Verdi, R. (2008). Mandatory IFRS reporting around the world: Early evidence on the economic consequences. *Journal of Accounting Research*, 46(5), 1085–1142.
- Davis, J., Schoorman, F. & Donaldson, L. (1997). Toward a stewardship theory of management, *Academy of Management Review*, Vol. 22, No. 1, pp. 20-47.
- Deegan, C. & Unerman, J. (2006). Financial accounting theory, *McGraw-Hill education, Maidenhead, Berkshire*.

Deloitte. (2006). China's new Accounting Standards. Available: http://www.deloitte.com/view/en_cn/cn/ab75912aff1fb110VgnVCM100000ba42f00aR CRD.htm#

Ding, Y., Hope, O., Jeanjean, T. & Stolowy, H. (2007). Differences between domestic accounting standards and IAS: Measurement, determinants and implications. *Journal of accounting and public policy*, 26(1), 1-38.

Ding, Y. & Su, X. (2008). Implementation of IFRS in a regulated market. *Journal of accounting and public policy*, 27(6), 474-479.

Dolgikh T. (2017) The IFRS Adoption by BRICS Countries: A Comparative Analysis. In: Procházka D. (eds) New Trends in Finance and Accounting. *Springer Proceedings in Business and Economics*. Springer, Cham

Donaldson, L & Davis, J. (1991). Stewardship theory or agency theory: CEO governance and shareholder returns, *Australian Journal of Management*, Vol. 16, No. 1, pp. 49-65.

Du, W., Pan. S. L., & Zuo, M. (2013). How to balance sustainability and profitability in technology organizations: An ambidextrous perspective, *Engineering Management, IEEE Transactions*, 60, 366-385.

Eisenhardt, K. (1989). Agency theory: an assessment and review, *Academy of management review*, Vol. 14, No. 1, pp. 57-74.

Eng, L. & Mak, Y. (2003). Corporate governance and voluntary disclosure. *Journal of accounting and public policy*, 22(4), 325-345.

Epstein, M. J., & Buhovac A. R. (2014a). *Making sustainability work: Best practices in managing and measuring corporate social, environmental, and economic impacts*. (2nd ed.) San Francisco, CA: Berrett-Koehler.

Evans, L., Abdullah, M., Fraser, I. & Tsalavoutas, I. (2015). IFRS mandatory disclosures in Malaysia: the influence of family control and the value (ir)relevance of compliance levels. *Accounting Forum*, 39(4), 328-348.

Francis, J. & Schipper, K. (1999). Have financial statements lost their relevance? *Journal of accounting research* 37 (autumn): 319-352.

Gibbons, Lecture Note 1: Agency Theory, 2006. Te raadplegen via: <http://web.mit.edu/rgibbons/www/903%20LN%201%20S10.pdf>

Gordon, LA; Loeb, MP & Zhu, W 2012, 'The impact of IFRS adoption on foreign direct investment', *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 31, no. 4, pp. 374-398.

Hayn, C. (1995). The information content of losses. *Journal of Accounting and Economics*. 20 (September): 125-153

Hong, Y. (2008). Do principles-based accounting standards matter? Evidence from the adoption of IFRS in China. Thesis, (April). Retrieved from <http://idea.library.drexel.edu/handle/1860/2907>

Hussey, R & Ong, A. (2005). International financial reporting standards desk reference: overview, guide & dictionary. John Wiley and Sons Inc, Hoboken, Nj (2005).

IASPlus. (2015). *IFRS Foundation*. Retrieved from Deloitte Global Services Limited: <http://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/governance/ifrsf>

IASPlus. (2019). *IASB publishes revised Conceptual Framework*. Retrieved from Deloitte Global Services Limited: <https://www.iasplus.com/en/news/2018/03/cf>

IFRS Foundation. (2017). IFRS Application Around the World- Jurisdictional Profile: Brazil

IFRS Foundation. (2018). Use of IFRS standards by jurisdiction. Retrieved from: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>

Jang, K. (2010). Cooperation on acquiring green technology: Focusing on renewable energy. *SERI Quarterly*, 3(1), 28-35.

Jensen, M & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure, *Journal of Financial Economics*, Vol. 3, No. 4, pp. 305-360.

KPMG. (2011). An Overview of New PRC GAAP: Differences between old and new PRC GAAP and its convergence with IFRS 2nd edition. Available: <https://www.kpmg.com/CN/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/New-PRC-GAAP-201109.pdf>.

Kumpan, C. & Leyens, P. (2008). Conflicts of Interest of Financial Intermediaries–Towards a Global Common Core in Conflicts of Interest Regulation. *European Company and Financial Law Review*, 2008/5.1

La Porta, R., López Silanes, F., Shleifer, A., Vishny, R., 1998. Law and finance. *Journal of Political Economics*. 106, 1113–1155.

Larson, R. K., & Street, D. L. (2004). Convergence with IFRS in an expanding Europe: Progress and obstacles identified by large accounting firms' survey. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 13(2), 89–119.

Lee, Gladys, Fargher, & L., N. (2010). Did the Adoption of IFRS Encourage Cross-Border Investment?

Liu, Y. (2009). 30 years of China's accounting reform review and directions for future development. 30 years of China' accounting reform.

Liu, Y. (2010). Issues in developing, converging, implementing and the equivalence of Chinese accounting standards for business enterprises. Interpretation of accounting standards for business Enterprise

McDonald, J. (2011). China economic growth slows. *The Associated Press*, http://articles.boston.com/2011-10-18/business/30293196_1_sheng-laiyun-national-statistics-bureau-global-growth

Mohammadrezaei, F., Mohd-Saleh, N., & Banimahd, B. (2013). The effects of mandatory IFRS adoption: A review of evidence based on accounting standard setting criteria. *International Journal of Disclosure and Governance*, 12(1), 1–49.

Mpoyi, R. (2012). The impact of the 'BRIC thesis' and the rise of emerging economies on global competitive advantage: will there be a shift from west to east? *Journal of Applied Business and Economics*, 13(3).

Naciri, A., & Hoarau, C. (2001). A comparative analysis of American and French financial reporting philosophies: The case for international accounting standards. *Advances in International Accounting* (Vol. 14).

Noreen, E. (2002). The economics of ethics: A new perspective on agency theory. *Accounting, Organizations and Society*, 359-369.

Ormrod, P., & Taylor, P. (2004). The Impact of the Change to International Accounting Standards on Debt Covenants: A UK Perspective. *Accounting in Europe*, 1(1), 71–94.

Peng, S. & Laan, S. (2009). Chinese GAAP and IFRS: An analysis of the convergence process. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 19, pp. 16-34.

Perera, H. (2012). Adoption of international financial reporting standards in developing countries. In T. Hopper, M. Tsamenyi, S. Uddin, & D. Wickramasinghe (Eds.), *Handbook of Accounting and Development* (pp. 95–107). Cheltenham, UK: Edward Elgard Inc.

Picker, R., Leo, K., Loftus, J., Wise, V., Clark, K. & Alfredson, K. (2013). *Applying international financial reporting standards*. Milton: John Wiley & Sons.

Psaros, J., & Trotman, K. (2004). The impact of the type of accounting standards on preparers judgement. *A Journal of Accounting, Finance and Business Studies*, 76-93.

Shigufta Hena Uzma, (2016) "Cost-benefit analysis of IFRS adoption: developed and emerging countries", *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. 14 Issue: 2, pp.198-229

Qingliang Tanq, Huifa Chen, Zhijun Lin, (2016) "How to measure country-level financial reporting quality?", *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. 14 Issue: 2, pp.230-265,

Tatiana A. Garanina, Polina S. Kormiltseva, (2014), The effect of international financial reporting standards (IFRS) adoption on the value relevance of financial reporting: a case of Russia, in (ed.) *Accounting in Central and Eastern Europe (Research in Accounting in Emerging Economies, Volume 13) Emerald Group Publishing Limited*, pp.27 – 60

Van Beest, F., Braam, G. & Boelens, S. (2009). *Quality of financial reporting: measuring qualitative characteristics*. Nijmegen: Radboud University Nijmegen.

Van Beest, F. (2011). *Rules-based and principles-based accounting standards and earnings management*. Nijmegen: Radboud University Nijmegen.

Verschuren & Doorewaard. (2007). *Het ontwerpen van een onderzoek*, 4e druk, Den Haag Lemma.

Wong, K 2018, *IFRS adoption impacts on financial position and earnings management: evidence from Malaysia*, Doctor of Philosophy (PhD), Accounting, RMIT University.

Xiao Zezhong, J., Weetman, P. & Sum, M. (2004). Political influence and coexistence of a uniform accounting system and accounting standards: Recent developments in China. *Abacus*, 40(2), 193-218.

Zimmerman, R., & Watts, J. (1990). Positive accounting theory: A ten year perspective. *The Accounting Review*, 56-131.

